

Prace kombajnem zbożowym

Przewożenie przyrządu żniwnego z umieszczoną z tyłu trójkątną tablicą, wyróżniającą pojazd wolno poruszający się.

Poza pomostem (kabiną) kombajnu czynności obsługowe należy wykonywać przy wyłączonym silniku.

Przygotowanie do przewozu przyrządu żniwnego na wózku transportowym to m.in. przestawienie rozdzielacza łańca.

Rolnik, wchodząc po drabinie, powinien być skierowany twarzą do kombajnu tak, aby zachował podparcie w trzech punktach.

Kamera cofania podczas jazdy do tyłu umożliwi operatorowi ocenę, czy znajdują się tam osoby postronne.

SPRAWDŹ WARUNKI PRACY

**JEŻELI
NA JAKIEŚ PYTANIE
ODPOWIESZ „NIE”,
ZASTANÓW SIĘ
I PODEJMIJ
NIEZBĘDNE DZIAŁANIA,
ABY TWOJA PRACA
BYŁA BEZPIECZNA.**

- Czy jesteś ubrany w odzież roboczą i buty z podeszwą antypoślizgową i podnoskiem?
- Czy masz i stosujesz środki ochronne w zależności od występujących zagrożeń (maseczkę przeciwpyłową, ochronniki słuchu, rękawice ochronne)?
- Czy znasz instrukcję obsługi kombajnu do zbioru zbóż i stosujesz zasady bezpiecznej obsługi?
- Czy masz wymagane uprawnienia do kierowania i pracy, a także czy znasz przepisy ruchu drogowego oraz przepisy transportowe?
- Czy kombajn ma wymagane osłony?
- Czy do transportu przyrządu żniwnego jest używany wózek?
- Czy kombajn wyposażony jest w podręczny sprzęt gaśniczy i apteczkę?

Odzież robocza i ochronna

Do prac przy obsłudze kombajnu może przystąpić rolnik ubrany w odzież roboczą. Poły bluzy lub koszuli należy zapiąć, a mankiety rękawów nie mogą luźno zwisać. Powinien także założyć:

- pełne buty z podeszwą antypoślizgową i podnoskiem chroniącym palce stóp,
- czapkę, tak żeby zakryć włosy lub je spiąć,
- maseczkę przeciwpyłową do ochrony dróg oddechowych przed pyłem i ochronniki słuchu do ochrony narządu słuchu przed hałasem przy pracy na otwartym pomoście kombajnu,
- rękawice ochronne przy demontażu i montażu kosy oraz przy stosowaniu płynów lub smarów,
- okulary ochronne przy usuwaniu zanieczyszczeń.

Bezpieczeństwo eksploatacji kombajnu

- Przed przystąpieniem do pracy rolnik powinien zapoznać się z instrukcją bezpiecznej eksploatacji kombajnu oraz jego konserwacją i regulacją.
- Kombajn musi być sprawny technicznie i wyposażony m.in. w oświetlenie, sygnał dźwiękowy, lustro zewnętrzne, kabinę (szczelną z wentylacją, co ogranicza czynniki szkodliwe, takie jak zapylenie i hałas) lub daszek przeciwśłoneczny nad pomostem operatora, podręczny sprzęt gaśniczy, światło

ostrzegawcze – tzw. kogut umożliwiający wysyłanie żółtych sygnałów błyskowych oraz w kliny pod koła.

Przygotowane kombajnu do pracy

Przed rozpoczęciem pracy kombajnem należy:

- przeprowadzić rzetelne przeglądy techniczne: okresowe i codzienne,
- podczas obsługi codziennej sprawdzić stan techniczny, zwłaszcza: stan układu kierowniczego, jezdnego, hamulcowego, instalacji rozruchowej i elektrycznej (światłowej i sygnalizacyjnej),
- sprawdzić stan zespołu żniwnego, zespołu młocącego, zespołów przeniesienia napędów oraz stan osłon,
- podczas obsługi codziennej zwłaszcza w okresie żniw należy usuwać plewy, kurz szczególnie z obudów łożysk wałów, co ogranicza ryzyko wystąpienia pożaru.
- Ważna dla bezpieczeństwa pożarowego jest szczelność układu paliwowego, którą należy sprawdzać oraz stan właściwego napięcia pasów klinowych.
- Kombajn można uruchomić, gdy wszystkie osłony są kompletne i nieuszkodzone oraz na właściwym miejscu.
- Wszystkie regulacje i czynności obsługowe, których nie można wykonać z pomostu operatora, należy robić przy wyłączonym silniku kombajnu.

Przejazd transportowy

- Pomost i drabinę prowadzącą na pomost lub do kabiny należy systematycznie oczyszczać, aby zapobiec poślizgnięciom i upadkom.
- Wchodząc do kabiny lub na pomost, należy skierować twarz w kierunku kombajnu i zachować podparcie w trzech punktach. Zejście powinno odbywać się w taki sam sposób.
- Przyrząd tnący podczas transportu (i w okresach przerw w pracach polowych) powinien być osłonięty.
- Przed uruchomieniem silnika lub innych zespołów kombajnu należy ostrzec osoby przebywające w pobliżu, używając np. sygnału dźwiękowego i upewnić się, czy w pobliżu nie znajdują się osoby postronne, a zwłaszcza dzieci.
- Na pomoście lub w kabinie kombajnu może przebywać jedynie operator.
- Przed rozpoczęciem jazdy należy sprawdzić zdolność hamowania maszyny. W czasie przejazdu po drodze pedały obu hamulców powinny być na stałe sprężnięte.
- Na tylnej ścianie kombajnu należy umieścić trójkątną tablicę wyróżniającą pojazd wolno poruszający się¹.
- Jadąc po drodze publicznej, należy stosować się do przepisów ruchu drogowego i przepisów transportowych. Ze względu na nietypową konstrukcję kombajnu i wynikające z tego zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, kombajn powinien wysyłać żółte sygnały błyskowe².
- Na maszynie nie wolno przewozić ludzi ani zwierząt.
- Przewóz przyrządu żniwnego po drodze publicznej może odbywać się na wózku transportowym.
- Podczas przestawiania kombajnu z położenia roboczego w transportowe i odwrotnie należy zachować ostrożność i pamiętać o zabezpieczeniu sworznia zaczepowego zawleczką (jeśli nie jest to zaczep automatyczny) oraz o podłączeniu instalacji elektrycznej wózka. Osoba pomagająca w sprzęganiu powinna stać poza strefą bezpośredniego zagrożenia i być widoczna przez operatora.
- Osoba kierująca kombajnem jest obowiązana zjechać jak najbardziej na prawo w celu ułatwienia wyprzedzania innym pojazdom³.

Praca maszyną

- Przed rozpoczęciem pracy należy uzgodnić z obsługą transportu (operatorem ciągnika z przyczepą) zasady opróżniania zbiornika kombajnu z ziarna.
- Operator ciągnika nie powinien podjeżdżać do miejsc nawrotów na polu ze względu na zagrożenie kolizją z kombajnem.
- Nie należy pracować kombajnem z rozłożoną rurą wyładowczą na polu, gdzie są słupy napowietrznych linii energetycznych.
- W przypadku konieczności wejścia na kombajn w czasie pracy na polu należy zwrócić uwagę, aby nie odbywało się to pod przebiegającymi nisko nad polem przewodami linii energetycznych (stwarza to śmiertelne niebezpieczeństwo porażenia prądem).
- Przed wjechaniem kombajnem na drogę przebiegającą obok pola szczególnie przy nawrotach okrążeń pierwszych łańców, maszynę należy na chwilę zatrzymać, żeby słoma z wytrząsacza spadła na pole, a nie na drogę.
- W przypadku zanieczyszczenia drogi słomą, należy ją uprzętnąć, by nie powodowała zagrożeń dla innych użytkowników ruchu drogowego i nie stwarzała zagrożenia pożarowego.
- Podczas ruchu maszyny nie należy sprawdzać rękami części roboczych.
- Wszystkie regulacje i czynności obsługowe np. związane z usuwaniem zapchania przyrządu żniwnego można wykonywać tylko przy wyłączonym napędzie kombajnu i wyłączonym silniku.
- Przy naprawach pod podniesionym przyrządem żniwnym (w przypadku braku fabrycznego zabezpieczenia) należy zabezpieczyć go przed nagłym opadnięciem przez podparcie mocną stabilną podporą. Należy pamiętać, że utrzymywanie zespołu żniwnego w położeniu górnym jedynie za pomocą podnośnika hydraulicznego nie jest bezpieczne.
- Nie należy włączać mechanizmów roboczych kombajnu przed upewnieniem się, czy nie stwarza to zagrożenia dla innych osób.
- Przy włączonych napędach maszyny nie wolno zbliżać się do elementów będących w ruchu.
- Listwę nożową po wyjęciu z mechanizmu tnącego należy zabezpieczyć osłoną.

Ochrona przeciwpożarowa

- Operator kombajnu powinien bezwzględnie przestrzegać przepisów przeciwpożarowych.
- Na wyposażeniu kombajnu podczas jego eksploatacji powinien znajdować się podręczny sprzęt gaśniczy (zgodnie z instrukcją obsługi maszyny). Zaleca się wyposażenie maszyny w dwie gaśnice, w tym w gaśnicę proszkową do gaszenia źródła ognia w instalacji elektrycznej i silniku oraz w gaśnicę pianową do gaszenia pozostałych części kombajnu.
- Gaśnice powinny być sprawne i mieć ważne badanie przeprowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Przed rozpoczęciem żniw należy przypomnieć sobie zasady korzystania z podręcznego sprzętu gaśniczego.
- Dobrą praktyką będzie zabranie na pole pojemnika z kilkudziesięcioma litrami wody oraz łopaty.
- W przypadku pożaru kombajnu trzeba natychmiast zatrzymać maszynę i starać się ugasić pożar w zarodku przy użyciu podręcznego sprzętu gaśniczego.
- Podczas przerw w pracy należy oczyszczać kolektor wydechowy silnika z plew, kurzu i słomy.
- Szczególną ostrożność powinno zachować się podczas prac spawalniczych związanych z naprawami uszkodzonych elementów kombajnu. Podczas prac wykonywanych na maszynie należy usunąć z niej wszystkie materiały łatwopalne, plewy, pył i osłonić skutecznie obszar spawania ekranami oraz przygotować do użycia podręczny sprzęt gaśniczy.

Dobre praktyki

Dobrą praktyką jest, żeby rolnik:

- **pamiętał o apteczce pierwszej pomocy**, która powinna znajdować się w kombajnie,
- **zamontował na kombajnie kamerę cofania**, dzięki temu operator będzie miał pewność, że

w strefie jazdy do tyłu nie znajdują się osoby postronne,

- **miął przy sobie telefon komórkowy**, który pozwoli na szybkie wezwanie pierwszej pomocy w razie nagłej potrzeby,
- **nosił okulary przeciwsłoneczne**,
- **robił przerwy w pracy**, by zregenerować swoje siły,
- **nie zapominał o piciu napoi**, zwłaszcza podczas upałów.

Nie wolno!

- **Palić papierosów i używać otwartego ognia.**
- **Uruchamiać kombajn dzieciom, osobom nietrzeźwym lub po użyciu środka działającego podobnie do alkoholu.**
- **Dokonywać omlotów w pomieszczeniach gospodarczych przy użyciu kombajnu do zbioru zbóż.**
- **Pracować kombajnem na polach o pochyłości przekraczającej 10⁰, poza kombajnami specjalnie przystosowanymi do pracy na takim terenie.**
- **Wchodzić na kombajn i schodzić z niego w czasie jego pracy.**

Szczególne okoliczności

- Podczas koszenia zboża wykonywane są prace związane z transportem ziarna, a potem z prasowaniem słomy i jej transportem. Warto więc przeczytać kartę pt. „Prace transportowe” oraz kartę pt. „Prace prasą do słomy”.

¹ § 52 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (Dz. U. z 2013, poz. 951).

² art. 54 ust. 3 ustawy prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012, poz. 1137).

³ art. 24 ust. 6 ustawy prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012, poz. 1137).